

Retning Erstatningsspørgsmaalet burde afgjøres, og navnlig hvor stor Erstatning, der burde gives, troer jeg egentlig ikke kan lægges ham til Last; thi det maa vist af Enhver, der har bestået sig med denne Sag, erkjendes, og de Medlemmer af Thinget, som maatte blive valgte til et Udvalg i denne Sag, ville ogsaa senere erkjende, hvor yderst vanskeligt det er at komme til et Resultat i denne Sag, naar man ikke kommer til det rigtignok nemmeste Resultat, aldeles at nægte Erstatning. Har man derimod den Anskuelse, at et Bederlag billigtvis bør gives, saa er det overmaade vanskeligt at bestemme Størrelsen af samme. Det er ogsaa fra Regjeringens Side kun til Syvende og Sidst kommet istand ved et forenet Skjøn af de Mænd, som Regjeringen i denne Sag maatte ansee for sagkyndige, og som ere nogle af de Sagkyndigste, som for Tiden ere tilstede i Hovedstaden.

Jeg er aldeles enig i, at Arbejderreglementet bør tillægges en særdeles Indflydelse ved Bedømmelsen af denne Sag, og det har ogsaa saaledes været Tilfældet fra Regjeringens Side. Det kan vistnok ikke nægtes, at en væsentlig Anledning til, at Forholdene have udviklet sig saa roligt, som Tilfældet har været efter Emancipationen, maa tilskrives dette Arbejderreglement. Jeg veed vel, at der maaskee ere de, som ikke have denne Mening, men jeg for mit Bekommende vedskjender mig denne Anskuelse, og Fleertallet af de Mænd, jeg har havt Anledning til at conferere med om denne Sag, have været af samme Mening. Det kan heller ikke nægtes, at dette Arbejderreglement har ydet Planterne en væsentlig Fordeel i Særdeleshed i Begyndelsen, og det er væsentlig af Hensyn hertil, jeg har troet at kunne blive staaende ved at begjere et saa ringe Bederlag som det, der indeholdes i Udkastets § 1, som, vel at mærke, er meget ringere, end Tilfældet har været i nogen anden Stat. Om dette Arbejderreglement imidlertid ogsaa fremtidig vil være saa gunstigt for Planterne, er et andet Spørgsmaal. Det har vist sig som en ganske naturlig Følge af Arbejderforholdet i alle Lande, at en taximæssig Bestemmelse af Arbejdsprisen ikke er til at overholde i Tidens Længde; det har vist sig, at Arbejderreglementet kunde

omgaaes, og med hver Dag finder man, at det lettere kan omgaaes, og at Planterne ved Hjælp af forøgede Tilflugt til Arbejderne vide at tilvende sig disse fra den Plantage, hvor de først have været ansatte. Denne Concurrence om Arbejde, som, trods Hensigten at udelukke Concurrencen, alligevel ifølge Forholdenes Natur har vidst at gjøre sig gjældende, har medført en anden Følge, som er ligesaa naturlig, nemlig den, at Arbejdernes Kaar bestandig ere blevne bedre og bedre. Til samme Tid, som Planterne ifølge Arbejderreglementet ikke have dristet sig til ligefrem at byde over den taximæssige Pengebetaling, have de dog vidst paa mange andre Maader at overbyde hinanden, og dette har naturligvis bestandig ført til forøget Fordeel for Arbejderbefolkningen. At Arbejderreglementet i Tidens Løb og ventelig efter en temmelig kort Tids Forløb vil komme til at undergaae en væsentlig Forandring, og at Forholdet efterhaanden vil blive ført tilbage til en større Frihed, end oprindelig har været paatænkt, anser jeg for en Selvsølge; men man vil ikke fortænke mig i, at jeg i den Henseende ønsker at gaae varsomt frem, og navnlig ønsker ret meget at afvente Dannelsen af det Colonialraad, til hvis Drettelse et Lovforslag er Rigsdagen forelagt. At man skulde kunne see Opgaven løst saaledes, som den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning) har hentydet til som ønskelig, nemlig saa at Arbejderne skulde kunne være bosatte, have Huus og Grund til Besøelse, uden at dette laa indenfor den vedkommende Arbejdsherres Omraade, er meget muligt, og jeg hører til dem, der antage, at det i Tidens Løb ogsaa vil udvikle sig saaledes, fordi det er naturligt, efterat Emancipationen er indtraadt; men jeg tillader mig rigtignok at troe, at det vil gaae saa langsomt, at, hvis man skulde udsætte at give Bederlag til de forrige Ciere af Usrie, indtil et saadant Forhold var indtraadt, saa blev det det Samme, som at nægte Bederlaget.

Nothe: Efterat de vigtigste Betragtninger, som ved denne Sagens 1ste Behandling kunde være at gjøre gjældende, fra forskjellige Sider ere blevne fremhævede meer eller mindre udførligt, skal jeg ikke opholde det ærede Thing